



ความคาดหวังของสหวิชาชีพต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ
สังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1)*

THE EXPECTATION OF A MULTIDISCIPLINARY TEAM ON THE ROLE OF SOCIAL WORKER
IN ACCORDANCE WITH A SOCIAL WORK PROFESSION ACT
B.E.2556 (2013) SECTION 28(1)

รัชพล มณีเหล็ก

Ratchapon Maneelek

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Social Administration, Thammasat University

Email: ratchapol.ma@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาความคาดหวังของสหวิชาชีพต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ.2556 มาตรา 28(1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นทีมสหวิชาชีพในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ พนักงานอัยการ แพทย์ จิตแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา พนักงานคุมประพฤติ นักกฎหมาย นักพัฒนาสังคม ครูฝึกอาชีพ พี่เลี้ยง พนักงานพินิจ เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า ทุกวิชาชีพรับรู้บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ “ในระดับปานกลางไปจนถึงระดับสูง” กลุ่มตัวอย่างสะท้อนความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ด้านวิชาการมากกว่าบทบาทด้านการบริหารและด้านบริการซึ่งบทบาทในด้านวิชาการนี้ ประกอบไปด้วย 2 ด้าน คือ บทบาทด้านผู้ประเมินผล และบทบาทผู้ให้ความรู้ โดยนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้รวบรวมข้อมูลแล้วนำมาประเมินปัญหาของบุคคล กลุ่ม หรือชุมชน และช่วยให้เกิดกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินงาน ซึ่งบทบาทนี้เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจหน้าที่ที่ระบุในกฎหมายทั้ง 4 ใน 8 ฉบับตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1)

คำสำคัญ: นักสังคมสงเคราะห์; ทีมสหวิชาชีพ; บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์; ความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์

ABSTRACT

This research aims to study the expectation of multidisciplinary teams on the role of social workers in accordance with the Social Work Profession Act B.E.2556 (2013) section 28(1). The group of participants are multi-disciplinary practitioners in the Bangkok area, including prosecutors, doctors, psychiatrists, nurses, psychologists, probation officers, lawyers, social developers, vocational trainers, mentors, observation workers, etc. The research instrument were questionnaires and in-depth interviews. The results showed that the perception of all professionals regarding the roles of social workers according to the Social Work Profession Act B.E.2556 (2013) is on “a medium to high level” The sample group

* Received June 18, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted September 14, 2023



reflected higher expectations towards academic roles of social worker than administrative and service roles. The academic role consists of two aspects: the role of an assessor, and the role of an educator. Social workers collect data and then assess the problems of individuals, groups or communities, and contribute to the decision-making process. These roles are part of the authority specified in all 4 of the 8 laws under the Social Work Profession Act B.E. 2556, Section 28(1).

Keyword; Social worker; Multi-disciplinary team; Role of social worker; Expectation of social worker role

บทนำ

วิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 เป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้ และทักษะทางสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคนหรือชุมชนให้สามารถกระทำหน้าที่ทางสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ดังนั้นแล้วจึงมีกลไกการควบคุมมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพผ่านสภาวิชาชีพ ซึ่งกำหนดให้นักสังคมสงเคราะห์หลักต้นตนเองสู่การเป็นนักสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด ตามสภาพบังคับโดยทั่วไป โดยเฉพาะในมาตรา 28(1) กำหนดให้นักสังคมสงเคราะห์หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่มีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายระบุไว้ทั้ง 8 ฉบับ ต้องเป็นวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ที่ได้รับอนุญาตแล้วเท่านั้น จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ โดยกฎหมายทั้ง 8 ฉบับที่กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์ไว้ ได้แก่ 1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2. กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก 3. กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว 4. กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน 5. กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 6. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม 7. กฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิต และ 8. กฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว การปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ไม่สามารถทำได้โดยลำพัง นักสังคมสงเคราะห์ต้องปฏิบัติงานกับบุคคล 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ใช้บริการ และ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา หนายความ นักกฎหมาย และอื่น ๆ เรียกการทำงานร่วมกันหลากหลายวิชาชีพนี้ ว่าการทำงานแบบ “ทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary)” ซึ่งมีการใช้ความรู้ ทักษะ และเครื่องมือที่แตกต่างกันมาบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ครบทุกมิติ ภายใต้พื้นฐานเป้าหมายร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงกระบวนการ นักสังคมสงเคราะห์ต้องยึดมั่นในความเป็นวิชาชีพของตนเองรู้จักบทบาททางวิชาชีพ มีจิตสำนึกความรับผิดชอบ และมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์นั้นมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือ การทำงานภายใต้กลไกการควบคุมการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ผ่านสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ และการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมาย 8 ฉบับ เป็นที่มาของโจทย์การศึกษาในครั้งนี้ ว่าสหวิชาชีพที่ทำงานร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์มีการรับรู้และความคาดหวังในบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) อย่างไร



วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของสหวิชาชีพต่อบทบาทการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28 (1)
2. เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของสหวิชาชีพต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28 (1)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษาค้นคว้าจาก หนังสือพระราชบัญญัติ (กฎหมายที่เกี่ยวข้อง 8 ฉบับตามมาตรา 28 (1) แห่ง พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556) วารสาร เอกสาร วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อทบทวนแนวคิด สร้างกรอบการศึกษา
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยเก็บข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 240 คน ได้แก่
 - 2.1.1 วิชาชีพหลัก ได้แก่ ตำรวจ นักจิตวิทยา พยาบาล นักกฎหมาย แพทย์ จิตแพทย์ อัยการ พนักงานคุมประพฤติ นักพัฒนาสังคม ครู เป็นต้น
 - 2.1.2 วิชาชีพสนับสนุน ได้แก่ พี่เลี้ยง ครูฝึกอาชีพ พนักงานพินิจ เป็นต้น
 - 2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) วิชาชีพละ 1 คน ได้แก่ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักกฎหมาย อัยการ ตำรวจ พนักงานคุมประพฤติ นักพัฒนาสังคม พนักงานพินิจ ครูฝึกอาชีพ และพี่เลี้ยง รวมจำนวน 11 คน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ ช่วง 41-50 ปี ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญามากที่สุด รองลงมา ในระดับปริญญาตรี และมีตำแหน่งงานเป็นนักกฎหมายและนักจิตวิทยามากที่สุด รองลงมา คือ ครู ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่าตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ทำงานมาแล้ว 5-10 ปี และตามมด้วย ผู้ที่ทำงานระหว่าง 11-15 ปี และที่ผ่านมา นั้นมีประสบการณ์ทำงานร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์เป็นประจำตามระยะเวลาในการทำงาน ซึ่งในจำนวนนี้มีเพียงร้อยละ 12.4 ที่ระบุว่า ยังไม่เคยได้ทำงานร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์มาก่อน

ส่วนที่ 2 การรับรู้บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28 (1)

2.1 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 พบว่า จากบทบาทใน 7 เรื่อง มีประเด็นบทบาทที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า “รับรู้” ทั้งหมดอยู่ 4 บทบาท ได้แก่ 1. นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ในการถามปากคำเด็กที่เป็นผู้เสียหายหรือพยาน 2. นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ต้องเข้าร่วมในกระบวนการชี้ตัวผู้ต้องหาของกรณีที่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี 3. นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ร่วมกระบวนการไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่พยานเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี และ 4. นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ร่วมกระบวนการไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่พยานเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี นอกเหนือจากนั้น มีระดับการรับรู้ที่แตกต่างกันไป โดยบทบาทที่ถูกรับรู้ “มากที่สุด” คือ “**นักสังคม**



สงเคราะห์มีหน้าที่เข้าร่วมในกระบวนการจัดบันทึกคำร้องทุกข์ ในคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี” ในขณะที่บทบาทที่ถูกรับรู้ “น้อยที่สุด” คือบทบาทที่ระบุว่า “กรณีที่คุณต้องการถาม ถามคำานหรือถามติงพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี คุณความสามารถถามเด็กได้เองไม่ต้องให้นักสังคมสงเคราะห์ถาม”

2.2 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พบว่า จากบทบาท 7 เรื่อง ประเด็นบทบาทที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า “รับรู้” ทั้งหมด คือ บทบาทที่ระบุว่านักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ประสานงานและตรวจสอบ แก่หน่วยงานด้านการศึกษา สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติเด็ก นอกเหนือจากนั้น มีระดับการรับรู้ที่แตกต่างกันไป โดยบทบาทที่ถูกรับรู้มากที่สุดคือ “นักสังคมสงเคราะห์อาจได้รับการเสนอแต่งตั้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก”

2.3 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จาก 3 เรื่อง พบว่า บทบาทที่ถูกรับรู้มากที่สุดคือ “นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่เข้าร่วมในกระบวนการสอบสวน/สอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว” บทบาทที่ถูกรับรู้น้อยที่สุดคือ บทบาทที่ระบุว่า “นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว”

2.4 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จาก 3 เรื่อง พบว่า บทบาทที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า “รับรู้” ทั้งหมด คือ “นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ในการให้ความคิดเห็นหรือช่วยเหลือการตรวจสอบสถานประกอบกิจการหรือสำนักงาน เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของลูกจ้าง สภาพการทำงานและข้อเท็จจริงในการทำงานจากลูกจ้าง”

2.5 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 จาก 5 เรื่อง พบว่า บทบาทที่ผู้ตอบแบบสอบถาม “รับรู้” ทั้งหมด มี 1 เรื่อง คือ บทบาทที่ระบุว่า “นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่พิจารณาย้ายและอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราว ผู้เข้ารับการรักษาบำบัดหรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูการติดยาเสพติด”

2.6 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 พบว่า จาก 6 เรื่อง มีบทบาทที่ผู้ตอบแบบสอบถาม “รับรู้” ทั้งหมดอยู่ 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทที่ระบุว่า “นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่วางระเบียบเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสวัสดิการสังคม” และ “นักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัครและนักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานในการฝึกอบรมด้านสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม”

2.7 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 พบว่า จาก 4 เรื่อง บทบาทที่ถูกรับรู้มากที่สุดคือเกือบร้อยละ 90 คือ บทบาทที่ระบุว่า “นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและผลการบำบัดรักษาผู้ป่วย”

2.8 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พบว่า จาก 6 เรื่อง บทบาทที่ถูกรับรู้ “ทั้งหมด” มีถึง 4 เรื่อง ได้แก่ บทบาทที่ระบุว่า นักสังคมสงเคราะห์ว่ามีหน้าที่แก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจ หรือที่ได้ปล่อยไปแล้ว ตลอดจนให้คำแนะนำควบคุมดูแล และอบรมสั่งสอน นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยเกี่ยวกับการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่สืบเสาะหาความเป็นอยู่ของครอบครัวและใกล้เคียง ประนีประนอมข้อพิพาทในคดีครอบครัว และ นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่สืบเสาะหาความเป็นอยู่ของครอบครัวและใกล้เคียง ประนีประนอมข้อพิพาทในคดีครอบครัว



ส่วนที่ 3 ความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) ผู้ศึกษาทำการศึกษาใน 3 ด้าน และมีภาพรวมของความคาดหวังใน “ระดับปานกลาง” อยู่ที่ร้อยละ 71.6 รองลงมา คาดหวังในระดับมาก ร้อยละ 13.9 และ น้อยที่สุด ที่ร้อยละ 14.4 ได้แก่

3.1 ความคาดหวังต่อบทบาทด้านการบริหาร ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังต่อบทบาทด้านนักทรัพยากร ความคาดหวังต่อบทบาทด้านผู้จัดการข้อมูลและความคาดหวังต่อบทบาทของที่ปรึกษา โดยเมื่อนำผลสำรวจความคาดหวังทั้ง 3 ด้านมาพิจารณา พบว่า ทีมสหวิชาชีพมีความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

3.2 ความคาดหวังต่อบทบาทด้านวิชาการ ประกอบไปด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังต่อบทบาทด้านผู้ประเมินผล และ ผู้ให้ความรู้ พบว่า ทีมสหวิชาชีพมีความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) อยู่ในระดับ “มาก”

3.3 ความคาดหวังต่อบทบาทด้านปฏิบัติการ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1. คาดหวังต่อบทบาทของผู้เข้าถึงปัญหา 2. ความคาดหวังต่อบทบาทของผู้ไกล่เกลี่ย 3. ความคาดหวังต่อบทบาทผู้พิทักษ์สิทธิ 4. ความคาดหวังต่อบทบาทผู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 5. ความคาดหวังต่อบทบาทผู้ให้การดูแล 6. ความคาดหวังต่อบทบาทผู้สร้างความเข้าใจ และ 7. ความคาดหวังต่อบทบาทของผู้เสริมพลัง โดยเมื่อนำผลการสำรวจความคาดหวังทั้ง 2 ด้านมาพิจารณา พบว่า ทีมสหวิชาชีพมีความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) อยู่ในระดับ “มาก”

ตารางแสดง จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามความคิดเห็นของทีมสหวิชาชีพที่มีต่อความคาดหวังของสหวิชาชีพต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์

บทบาทด้านการบริหาร	ระดับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
บทบาทนักประสานทรัพยากร (Co-ordination)	7.7 (15)	13.9 (27)	78.4 (152)	-	-	3.29	.60	ปานกลาง
นักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือระหว่างบุคคล กลุ่ม ชุมชน โดยติดต่อประสานงานกับระบบผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการและสถานะแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการได้อย่างถูกต้องตรงกับปัญหาและความต้องการ								
บทบาทผู้จัดการข้อมูล (Data Manager)	7.7 (15)	20.6 (40)	71.6 (139)			3.36	.62	ปานกลาง
นักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้รวบรวมข้อมูล แยกแยะประเภทของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา เพื่อนำไปสู่การวางแผน การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดบริการทางสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม								
บทบาทของที่ปรึกษา (Consultant)	14.4 (28)	13.9 (27)	71.6 (139)			3.42	.73	ปานกลาง
นักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับวิชาชีพหรือหน่วยงานอื่น เป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งซึ่งต้องวางตัวเป็นกลางประนีประนอมต่อรองหาทางออกที่ดีที่สุดให้กับทุกฝ่าย								
รวม						3.36	.62	ปานกลาง



ส่วนที่ 4 การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับการรับรู้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) ดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านเพศกับการรับรู้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) เปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายระบุ จำนวน 5 ฉบับ ที่มีนัยสำคัญต่อการรับรู้ กล่าวคือ เพศที่แตกต่างกัน มีการรับรู้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์ฯ ที่ “แตกต่างกัน” โดยกฎหมายฉบับดังกล่าว ได้แก่

- การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พบว่า เพศชาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.98 ส่วนเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.38

- การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พบว่า เพศชาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.45 ส่วนเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.01

- การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เพศชาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 ส่วนเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.77

- การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 พบว่า เพศชาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.52 ส่วนเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.0

- การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553* พบว่า เพศชาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.52 ส่วนเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.0

4.2 ปัจจัยด้านอายุกับการรับรู้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28 (1) เปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีการรับรู้ “ไม่แตกต่างกัน”

4.3 ปัจจัยด้านระดับการศึกษากับการรับรู้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) เปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมีการรับรู้ “ที่แตกต่างกัน” ได้แก่ ผู้ที่จบในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี

4.4 ปัจจัยด้านตำแหน่งงานกับการรับรู้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) เปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมีการรับรู้ “ที่แตกต่างกัน” กล่าวคือ ตำแหน่งงานที่แตกต่างกันทุกตำแหน่ง มีการรับรู้ ที่แตกต่างกันทั้งหมด

4.5 ปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับการรับรู้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) เปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ “ที่แตกต่างกัน” กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานระหว่าง 5-10 และ 11-15 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานตั้งแต่ 16-20 ปี มีระดับการรับรู้ ภาพรวมและรายด้าน “แตกต่างกัน” ส่วนคู่อื่น ไม่แตกต่างกัน

4.6 ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานกับการรับรู้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) เปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ “ที่แตกต่างกันทุกกลุ่ม”

ส่วนที่ 5 การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับระดับความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1)



5.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับระดับความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) พบว่า ความคาดหวังอยู่ในระดับ “มาก” โดยเพศชายมีระดับความคาดหวังที่สูงกว่า ได้แก่ 1. ความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ด้านการบริหาร 2. ความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ด้านวิชาการ และ 3. ความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ด้านปฏิบัติการ

5.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างช่วงอายุกับระดับความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวัง “ระดับมาก” โดยช่วงอายุที่มีความคาดหวังมากที่สุด อยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี

5.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างช่วงอายุกับระดับความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวัง “ระดับมาก” โดยผู้ที่อยู่ในระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี

5.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตำแหน่งงานกับระดับความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวัง “ระดับมาก” โดยตำแหน่งงานที่รับรู้บทบาทมากที่สุด คือ กลุ่มพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ระบุว่า รู้รู้ทั้งหมด

5.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับระดับความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวัง “ระดับมาก” อยู่ในช่วงระยะเวลา 11-15 ปี

5.6 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะการปฏิบัติงานร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์กับความคาดหวังบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวัง “ระดับมาก” โดยในกลุ่มที่มีลักษณะการทำงานร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์เป็นประจำ มีความคาดหวังมาก

ส่วนที่ 6 การสำรวจความคาดหวังของสหวิชาชีพต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ พบว่า จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดความคาดหวัง 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 คาดหวังต่อบทบาทของผู้เสริมพลัง ลำดับที่ 2 ความคาดหวังต่อบทบาทผู้บริหารทรัพยากร และลำดับสุดท้าย ความคาดหวังต่อบทบาทผู้พิทักษ์สิทธิ

อภิปรายผลการวิจัย

การรับรู้ของสหวิชาชีพต่อบทบาทการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1)

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มศึกษาวิชาชีพในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมพบว่า ทุกวิชาชีพรับรู้บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ “ในระดับปานกลางไปจนถึงระดับสูง” แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้บทบาทการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มีผู้รับรู้เพียง 46.9 ไม่ถึงครึ่งของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้ความช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองเด็กในประเทศไทย และสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็กในระดับ



นานาชาติ แต่ตัวผู้ปฏิบัติงานเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กกลับรับรู้บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ในฐานะเพื่อนร่วมทีมวิชาชีพไม่ถึงครึ่งของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จึงเป็นข้อกังวลต่อการให้ความช่วยเหลือส่งต่อบริการหรือดูแลเด็กให้ได้รับการปกป้องคุ้มครองและได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

การประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ.2556 ได้กำหนดวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ที่เป็นวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต โดยพบว่า การปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ต้องใช้ความรู้และทักษะทางสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติงานและมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ เมื่อพิจารณากฎหมายแต่ละฉบับ ทำให้เห็นว่านักสังคมสงเคราะห์มีบทบาทครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับกฎหมายต่างๆ หลายบทบาท จึงทำให้การรับรู้บทบาทและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) อันประกอบไปด้วยกฎหมายอีก 8 ฉบับนั้น อาจจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสร้างการรับรู้จากองค์กร หรือหน่วยงานของบุคลากรนั้น ๆ อย่างเป็นประจำต่อเนื่อง ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างการรับรู้ต่ออำนาจหน้าที่ที่ครอบคลุมแล้ว ยังทำให้โอกาสในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสหรือผู้เสียหาย เป็นไปได้มากขึ้นเพราะพิจารณาตามกรอบแห่งอำนาจหน้าที่แล้วว่าสามารถปฏิบัติตามได้ ที่ผ่านมา การกระทำอันเกินขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่มักจะเป็นปัญหาของหลายหน่วยงานที่ต้องเผชิญและทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการจัดการปัญหา โดยมีสาเหตุทั้งจากความไม่รู้ขอบเขตหน้าที่ของตนหรืออาจจะมีความรู้ในอำนาจหน้าที่นั้น ๆ ไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ

ความคาดหวังของสหวิชาชีพต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28 (1)

ความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสะท้อนความคาดหวังต่อบทบาทด้านวิชาการมากกว่าบทบาทด้านการบริหารและด้านบริการ ซึ่งบทบาทในด้านวิชาการนี้ ประกอบไปด้วย 2 ด้าน คือ บทบาทด้านผู้ประเมินผล และบทบาทผู้ให้ความรู้ โดยนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้รวบรวมข้อมูลแล้วนำมาประเมินปัญหาของบุคคล กลุ่ม หรือชุมชน และช่วยให้เกิดกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินงาน ซึ่งบทบาทนี้เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจหน้าที่ที่ระบุในกฎหมายทั้ง 4 ใน 8 ฉบับตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) ได้แก่

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 7, 16 และ 48)

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (มาตรา 7)

พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 (มาตรา 12 และ 13)

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 50, 163, 164 และ 174)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการศึกษาควบคู่ไปกับงานศึกษาที่เกี่ยวข้องที่หยิบยกมาเป็นตัวอย่าง ในบทที่ 2 จะพบความสอดคล้องกัน กล่าวคือ งานวิจัยความคาดหวังของพระภิกษุสงฆ์ต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ในโรงพยาบาลสงฆ์ (ปราโมทย์ จุงสกุล, 2544) ที่พบว่า ความคาดหวังต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ในโรงพยาบาล คือ งานวิจัยและพัฒนา โดยเน้นเรื่องของการพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ งานวางแผนพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน งานให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพในวัด งานให้คำปรึกษาปัญหาทางสังคมแก่ผู้ป่วย และงานเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาทางสังคมในโรงพยาบาล เช่นเดียวกันกับงานศึกษาของ กัญญา กนกแก้ว (2544) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงพยาบาลต่องานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ภายใต้ทิศทางสู่องค์การมหาชน และได้ระบุว่า งานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ในอนาคตจะต้องเป็นงานเชิงรุก นักสังคมสงเคราะห์จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากเดิมงานหลักเป็นงานด้านการสงเคราะห์คำปรึกษาพยาบาล ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการแพทย์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งระบบบริหารและระบบบริการที่



มุ่งเน้นในเรื่องของการส่งเสริม ป้องกัน มากกว่าการตั้งรับโดยการรักษา เพราะฉะนั้น บทบาทในเชิงวิชาการที่ต้องร่วมกันศึกษาหาข้อมูลของผู้ป่วย ให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพราะการได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริง สามารถนำไปสู่การประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์ วินิจฉัยสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยด้านนโยบายองค์กรและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ควรจะถูกหยิบยกมาพิจารณาเป็นหนึ่ง ในหัวข้อศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารที่มีการกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนงานด้านสังคม สงเคราะห์ที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ให้ความสำคัญและสนับสนุนการ ปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ จะมีการปฏิบัติงานในบทบาทด้านการแก้ไข บทบาทด้านการฟื้นฟู สอดคล้อง กับทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอริชเบิร์ก ที่กล่าวถึงสภาพการทำงาน นโยบายการบริหารองค์กร และค่าตอบแทน หรือเงินเดือนขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการ ทำงานของมนุษย์ การทำงานเพื่อไปสู่เป้าหมายหรือตอบสนองความต้องการขององค์กร

2. นักสังคมสงเคราะห์ ในฐานะที่ต้องปฏิบัติหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม กลุ่มต่าง ๆ จากความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคทางสังคม ตลอดจนความไม่ยุติธรรม ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน ซ้อนทับกันมากมาย ทั้งในเชิงผู้ประสบเหตุและในเชิงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทีมสหวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องทำงานร่วมกันกับนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้การช่วยเหลือครอบคลุมผู้คนที่มากที่สุด ทั้งนี้ การ พัฒนา ปรับปรุงรูปแบบการให้ความรู้เพิ่มเติม การทำกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่ง ที่จำเป็นอย่างมาก รวมทั้งการผลักดันให้เกิดเวทีวิพากษ์กรณีศึกษาต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อให้**ทีมสหวิชาชีพและ นักสังคมสงเคราะห์ได้ร่วมกันเรียนรู้** และเสวนาถึงข้อควรพิจารณาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นปัจจุบัน นับเป็นทางเลือกหนึ่งของการนำหลักการมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของการทำงานร่วมกันต่อไปใน อนาคต

3. ความคาดหวังในเชิงวิชาการของทีมสหวิชาชีพที่มีต่อนักสังคมสงเคราะห์ สะท้อนให้เห็นข้อท้าทายหลายประการที่นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องมี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่ามกลางสถานการณ์ของกระบวนการ ยุติธรรม เมื่อพิจารณาจากจำนวนตัวเลขของผู้กระทำผิด พบว่า จำนวนของนักสังคมสงเคราะห์มีจำนวนน้อยมาก เมื่อ เทียบกับจำนวนของผู้กระทำความผิด อีกทั้งในส่วนของการปฏิบัติงานในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดจนศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ มีจำนวนของนักสังคมสงเคราะห์เพียงแห่งละ 2-3 ตำแหน่งเท่านั้น (อารีรัตน์, 2560) ดังนั้น นักสังคมสงเคราะห์ จึงเป็นอีกบทบาทหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องทำงานเชิงรุกในแง่ของ การเรียนรู้ข้อกฎหมายต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ผลการศึกษาพบว่า มีข้อจำกัดของการเรียนรู้อยู่หลายฉบับ ซึ่งอาจจะ ต้องทำการศึกษาในเชิงวิชาการให้ลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับกฎหมายทั้ง 8 ฉบับ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคม สงเคราะห์ พ.ศ. 2556 มาตรา 28(1) ว่ามีฉบับไหนจำเป็นต้องเพิ่มแนวทางการเรียนรู้ หรือ ข้อกฎหมายฉบับใดที่ไม่เคยถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติเลย



บรรณานุกรม

- ระพีพรรณ คำหอม. (2545). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์.
- พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556. (2556, มกราคม 24). *ราชกิจจานุเบกษา*, 130 (8ก), 11-13.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546, กันยายน 24). *ราชกิจจานุเบกษา*, 120 (95ก).
- พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545. (2545, กันยายน 27). 119 (96ก).
- พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 (2551, กุมภาพันธ์ 13). *ราชกิจจานุเบกษา*, 125 (36ก).
- พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 (2553, พฤศจิกายน 16). *ราชกิจจานุเบกษา*, 127 (72ก).
- ปราโมทย์ จุงสกุล. (2544). *ความคาดหวังของพระภิกษุสงฆ์ต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ในโรงพยาบาลสงฆ์*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกัญญา กกแก้ว. (2544). *ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงพยาบาลต่องานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ ภายใต้ทิศทางการสู่สังคมมหาชน*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อารีรัตน์ อติชัยเดชรินทร์. (2560). *ข้อท้าทายงานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Herzberg, F. et al. (1959). *The Motivation to work*. New York: John Wiley and Sons